

Dogru bilgi dogru kaynaktan alınır...

HAYIRSEVER
PADİŞAH
KIZLARI

İyilikte İz Bırakan Hanımlar

ÇAMLICA

İstanbul 2022

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	
Hayırsever Padişah Kızları	13
Çelebi Mehmed Han'ın kızı	
SELÇUK HATUN	23
Sultan İkinci Bayezid'in kızı	
AYŞE SULTAN	35
Sultan İkinci Bayezid'in kızı	
SELÇUK SULTAN	41
Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı	
MİHRİMAH SULTAN	49
Sultan İkinci Selim'in kızı	
İSMİHAN SULTAN	69
Sultan Üçüncü Murad'ın kızı	
AYŞE SULTAN	83
Sultan Dördüncü Mehmed'in kızı	
HATİCE SULTAN	95

Sultan Üçüncü Ahmed'in kızı	
FATMA SULTAN.....	107
Sultan Üçüncü Ahmed'in kızı	
ZEYNEP SULTAN.....	121
Sultan Üçüncü Ahmed'in kızı	
ESMA SULTAN.....	127
Sultan Üçüncü Mustafa'nın kızı	
ŞAH SULTAN.....	143
Sultan Üçüncü Mustafa'nın kızı	
BEYHAN SULTAN.....	159
Sultan İkinci Mahmud'un kızı	
ÂDİLE SULTAN.....	171
KAYNAKLAR.....	189

Harem-i Hümayun'da Valide Sultan Dairesi'nin Kubbe Süslemeleri

ÖNSÖZ

Asırlar boyunca yeryüzünde kurulan binlerce devlet içerisinde; idari ve adli teşkilatıyla, kültür ve medeniyetiyle, sosyal ve iktisadi yapısıyla Osmanlı Devleti'nin şüphesiz ayrı bir yeri ve ehemmiyeti vardır.

Tarihin kaydettiği en muazzam devletlerden biri olan Osmanlılar, altı asır boyunca otuz altı padişahla kıtalara adaletle hükmetmeyi başarmıştır. 1900'lü yıllarda Haremeyn'de yaşayan Muhammed el-Emin el-Mekkî, “*Mevcudatın iftiharî Hazret-i Resul-i Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem) ve Hulefâ-yı Raşidîn olan Hazret-i Ebû Bekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali (ridvânullahi te'âlâ aleyhim ecma'în) efendilerimizden sonra kurulan İslâm devletlerinin padişahları arasında en önde gelenleri şüphesiz Osmanlı sultanlarıdır. Bu sultanları, hadsiz hesapsız büyük fetihlere nâil eden Hazret-i Allâh (c.c.), sahip oldukları yüce sıfatlarını ve övülmeye değer isimlerini de kıyamete kadar yaşatacaktır.*” diyerek bir Osmanlı hakikatini ortaya koymaktadır.

Ancak şurasını ifade etmek gerekir ki; Osmanlı hakanlarının çoğu hakkında, bir şekilde bilgi sahibi olurken, padişah anneleri ve kızlarının hayatlarını, devlet protokolündeki yerlerini,

Devlet-i Aliyye coğrafyasında inşa ettirdikleri hayır eserlerini ve kurdukları vakıflarını pek bilmeyiz.

Bunun yanında Osmanlı tarihinde en çok çarpıtılan ve yanlış anlatılan hususların başında ne yazık ki Harem, padişah anneleri ve kızları gelir. Bu mevzuda fikir yürütenler, genellikle hayal mahsulü senaryolarla, kulaktan dolma bilgilerle ve batılı tarihçilerin ön yargılı yazılarına göre hüküm vermektedirler.

Buna karşılık iffetli, edepli, merhametli, müşfik ve hayırsever olan Osmanlı hanım sultanları pek çok hayrat yapmış ve çok hasenat işlemişlerdir. Bugün İstanbul, Bursa ve Edirne başta olmak üzere Osmanlı coğrafyasının dört bir yanındaki şehirler, onlar tarafından inşa ettirilen cami, mektep, çeşme, hamam gibi hayır eserleri etrafında şekillenmiştir.

Bu eser, sahibetü'l-hayrat ve'l-hasenat olan Osmanlı padişah kızlarının hayatlarını ve hayırsever yönlerini incelemek, altı asırlık tarih boyunca yaptırdıkları hayır eserlerini kısaca tanıtmak niyeti ve gayesiyle hazırlandı.

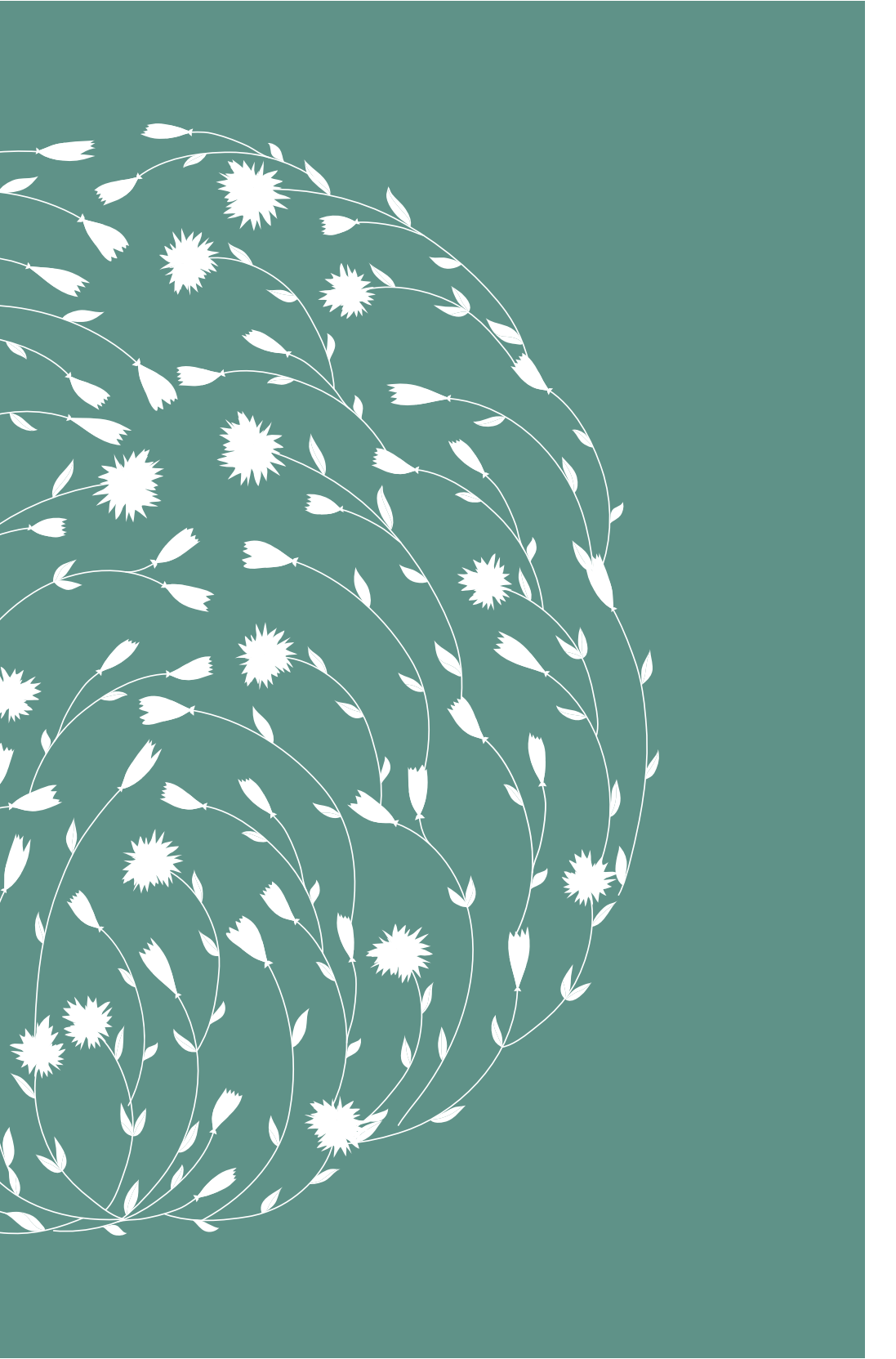
Eserin giriş kısmında Osmanlı'da Harem-i Hümayun, padişah kızlarının saray teşrifatındaki yeri incelendi. Bunun yanında yaptırdıkları hayır eserlerinin kısa bir özeti mahiyetinde değerlendirmelerde bulunuldu. Ardından kronolojik sıraya göre, kitaba alınan padişah kızlarının hayat hikâyeleri ve inşa ettirdikleri eserleri anlatıldı. Bu arada şunu belirtmek gerekir ki bu çalışmada, vakıf kuran ve hayır yapan padişah kızlarından en bilinenleri ele alındı.

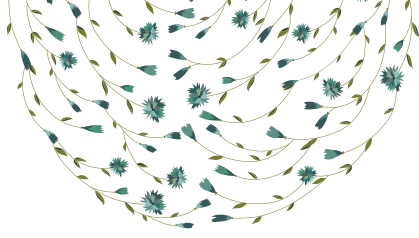
Kitapta hayırsever hanım sultanların yaptırdıkları eserler genel hatlarıyla verilmeye çalışıldı. Bunu yaparken arşiv vesikaları, vakfiyeler, kitabeler, kaynak eserler ve günümüzde yapılan yüzlerce akademik ve popüler çalışma incelendi. Eseri okuyucunun gözünde daha canlı tutmak ve daha anlaşılır hale getirmek için minyatür, gravür, tarihi fotoğraf ile hayır eserlerinin günümüzdeki durumunu yansıtan görsel malzemeler kullanıldı.

Hayırseverlikleriyle ünlü Osmanlı hanedanı kadınları, yaptırdıkları hayratlarla isimlerini tarihe altın harflerle nakşetmişler, kendilerinden sonra gelen Müslüman hanımlara da numune olmuşlardır. İnşa ettirdikleri cami, mescid, imaret, tekke, mektep, köprü, çeşme, han, hamam gibi eserlerle, isimleri çağları aşmış günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır.

İslam tarihinin bir devrine damgasını vuran ve yaptırdıkları hayır eserleriyle tarihte şanlı ve şerefli bir sayfa açan padişah kızlarının hayır ü hasenatları sayesinde a'mâl-i sâlihaları hâlen devam etmektedir.

Bu kıymetli eserin herkese faydalı olması temennisiyle...

GİRİŞ

Hayırsever
Padişah Kızları

Selçuk Hatun, Ayşe Sultan, Mihrimah Sultan, İsmihan Sultan, Hatice Sultan, Fatma Sultan, Zeynep Sultan, Esmâ Sultan, Şah Sultan, Beyhan Sultan, Âdile Sultan...

Onlar, üç kıtaya hâkim ve hâdim olan Osmanlı hakanlarının en kıymetli varlıkları olan kızlarıydı. Onlar, padişah babaları ve valide sultan anneleriyle yarışırçasına İstanbul'dan Anadolu'ya, Rumeli'den Haremeyn'e uzanan Memalik-i Mahruse-i Şahane mülkünü; inşa ettikleri cami, mescid, medrese, mektep, imaret, tabhâne, kervansaray, han, hamam, hastane, sebil, çeşme, türbe gibi muhteşem vakıf eserleriyle nakış gibi işleyip zenginleştirdiler. Kalbî birlik ve ruhî ahenk içerisinde İslamiyet'e sıkı sıkıya bağlanıp servetlerini halka hizmette harcadılar.

Lakin, Batılı tarihçiler ve onların yolunda gidenler; kimi zaman kulaktan dolma bilgilerle, kimi zaman hayal mahsulü birtakım senaryolarla Harem-i Hümayun ve padişah kızları hakkında yalan yanlış bilgiler ve hükümler vermekten kaçınmadılar. Bunun sebebi ise Harem-i Hümayun'un gizeminde(!) saklıydı. Zira Harem dairesine padişahın başka hiç

Bir Zamanlar Osmanlı Padişahları, Valide Sultanlar ve Diğer Hanedan Üyelerinin Yaşadığı Topkapı Sarayı Harem-i Hümayun Bölümünün Havadan Görünüşü

kimse; hatta erkek kardeşleri, amcaları, kayınpederleri gibi en yakın akrabaları bile istisnalar dışında izinsiz giremezdi.

Harem kelimesi hem lügat, hem de terim olarak birçok manayı ihtiva eder. Umumi olarak, girilmesi herkese açık olmayan, mahrem yer manasındadır. Bu yüzden Osmanlı sarayında ve büyük konaklarda Haremlük ve Selâmlık olmak üzere iki kısım bulunurdu. Ayrıca padişahların hanımlarına da Harem denilirdi. Yani padişahın haremi, onunla nikâhlı hanımı demektir. Terim manası olarak da padişahın, annesinin, hanımlarının, kızlarının ve kendisine çok yakın aile efradından olan kadınların ve hizmetli cariyelerin yaşadığı yere Harem Dairesi, Harem-i Hümayun veya Dârüssaade yani Saâdet Evi denilirdi.

Osmanlı'da ismi hayırla yâd edilen hanım sultanlar içinde padişah kızlarının hususi bir yeri ve ehemmiyeti vardır. Bir